

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของค่านิยมในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมการทำงานกรณีศึกษา: หัวหน้างานโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมภาคกลาง ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมอยู่ในเขตภาคกลางตามเกณฑ์กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีขนาดใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของงานวิจัยนี้ จึงใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดต่ำที่สุดที่จะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ โดยกำหนดเป็น 20 เท่าของตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย (อ้างถึงใน ทรรชนะ, 2548) โดยงานวิจัยนี้ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดเป็นจำนวน 199 คน

การสุ่มตัวอย่างในการวิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) (อ้างถึงใน พวงรัตน์, 2540) โดยกำหนดการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ใช้ในการสุ่มจังหวัดในภาคกลางได้ 3 จังหวัดประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสระบุรี

2. การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ใช้ในการสุ่มเลือกผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสระบุรีซึ่งได้ผู้ประกอบการจำนวน 26 ราย

3. การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ในการสุ่มเลือกพนักงานระดับหัวหน้างานของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่ร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมทั้ง 26 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้างานโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมภาคกลางจำนวน 4 ข้อประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส และอายุการทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (opened-end)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมในการทำงานซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจ ค่านิยมในการทำงาน (Work Values Inventory : WVI) ที่สร้างขึ้นโดย Super (1970) แบบสอบถามค่านิยมในการทำงานนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยข้อความของคำถามและคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับคือสำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 45 ข้อครอบคลุมค่านิยมในการทำงาน 15 ด้าน ดังนี้

1. บริการสังคม	จำนวน 3 ข้อ
2. ความสุนทรีย์	จำนวน 3 ข้อ
3. ความคิดสร้างสรรค์	จำนวน 3 ข้อ
4. การกระตุ้นให้ใช้ปัญญา	จำนวน 3 ข้อ
5. ความสำเร็จ	จำนวน 3 ข้อ

6. ความมีอิสระ	จำนวน 3 ข้อ
7. ความมีศักดิ์ศรี	จำนวน 3 ข้อ
8. การจัดการ	จำนวน 3 ข้อ
9. ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	จำนวน 3 ข้อ
10. ความมั่นคง	จำนวน 3 ข้อ
11. สภาพแวดล้อม	จำนวน 3 ข้อ
12. ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	จำนวน 3 ข้อ
13. การคบหาสมาคม	จำนวน 3 ข้อ
14. วิถีชีวิต	จำนวน 3 ข้อ
15. ความหลากหลาย	จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของหัวหน้างาน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยอาศัยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดประกอบด้วยข้อคำถาม 40 ข้อดังนี้

1. ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 5 ข้อ
2. สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี มีความปลอดภัย	จำนวน 6 ข้อ
3. การพัฒนาความสามารถของบุคคล	จำนวน 4 ข้อ
4. ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	จำนวน 6 ข้อ
5. การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	จำนวน 4 ข้อ
6. สิทธิของพนักงาน/ธรรมเนียมในองค์กร	จำนวน 6 ข้อ
7. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	จำนวน 4 ข้อ
8. ความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานผู้วิจัยได้นำมาจากแบบสอบถามที่ทิพทินนาและคณะ (2547) ได้สร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยจำแนกเป็น 5 ระดับคือตรงความจริงมาก ตรงความจริง ไม่แน่ใจ ไม่ตรงความจริง และไม่ตรงความจริงมากซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อประกอบด้วยพฤติกรรมการทำงานด้านต่างๆ 5 ด้านได้แก่

1. การติดต่อสื่อสาร	จำนวน 3 ข้อ
2. มนุษย์สัมพันธ์	จำนวน 3 ข้อ
3. การแก้ปัญหา	จำนวน 3 ข้อ
4. ความรับผิดชอบต่องาน	จำนวน 3 ข้อ
5. การปฏิบัติตามข้อบังคับขององค์การ	จำนวน 3 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อคำถามค่านิยมในการทำงานประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกทุกข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ค่านิยมในการทำงาน	ข้อความทางบวก (คะแนน)
สำคัญมากที่สุด	5
สำคัญมาก	4
สำคัญ	3
สำคัญน้อย	2
สำคัญน้อยที่สุด	1

การแปลผลคะแนนของแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานได้นำมากำหนดเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ โดยแบ่งช่วงระดับค่านิยมในการทำงานด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้นโดยสูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (บุญเรือง, 2539: 12-13)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกค่านิยมในการทำงาน โดยรายละเอียด ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -2.33 หมายถึงหัวหน้างานมีความเชื่อที่ใช้พิจารณาสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทั้งในการเลือกงานหรืออาชีพและเลือกองค์การเมื่อเข้ามาทำงานมีค่านิยมในการทำงานในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 -3.67 หมายถึงหัวหน้างานมีความเชื่อที่ใช้พิจารณาสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทั้งในการเลือกงานหรืออาชีพและเลือกองค์การเมื่อเข้ามาทำงานมีค่านิยมในการทำงานในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.68 – 5.00 หมายถึงหัวหน้างานมีความเชื่อที่ใช้พิจารณาสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทั้งในการเลือกงานหรืออาชีพและเลือกองค์การเมื่อเข้ามาทำงานมีค่านิยมในการทำงานในระดับสูง

2. ข้อคำถามคุณภาพชีวิตการทำงานประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกและทางลบดังนี้
ข้อคำถามทางบวก จำนวน39 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 , 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31 ,32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 และ 40
ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน1 ข้อ ได้แก่ 26

เกณฑ์การให้คะแนน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

การแปลผลคะแนนของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานได้นำมากำหนดเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับคือระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำโดยแบ่งช่วงระดับคุณภาพชีวิตการทำงานด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (บุญเรียง, 2539: 12-13)

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นจึงกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรายละเอียด ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33 หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และเรื่องของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลในการทำงานของหัวหน้างานประสบความสำเร็จเกิดสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานมีความสุขในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.67 หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และเรื่องของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลในการทำงานของหัวหน้างานประสบความสำเร็จเกิดสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานมีความสุขในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.68 - 5.00 หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และเรื่องของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลในการทำงานของหัวหน้างานประสบความสำเร็จเกิดสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานมีความสุขในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

3. ข้อคำถามพฤติกรรมการทำงานประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกจำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมการทำงาน	ข้อคำถามทางบวก(คะแนน)
ตรงความจริงมาก	5
ตรงความจริง	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่ตรงความจริง	2
ไม่ตรงความจริงมาก	1

การแปลผลคะแนนของข้อคำถามพฤติกรรมการทำงานได้นำมากำหนดเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ โดยแบ่งช่วงระดับพฤติกรรมการทำงานด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (บุญเรียง, 2539: 12-13)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกพฤติกรรมการทำงาน โดยรายละเอียด ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33 หมายถึงการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากความรู้สึกนึกคิด โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานของหัวหน้างานในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67 หมายถึงการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากความรู้สึกนึกคิด โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานของหัวหน้างานในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.68-5.00 หมายถึงการกระทำที่เกิดขึ้นภายหลังจากความรู้สึกนึกคิด โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานของหัวหน้างานในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้ไปทำการทดสอบเพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้เสนอต่อคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ถ้อยคำของคำถามในแต่ละข้อ

2. การทดลองใช้แบบทดสอบ (try out) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุดเพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนก

3. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ และคะแนนรวมทั้งฉบับ (item total correlation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายข้อ

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานจำนวน 40 ข้อทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9411

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการทำงานจำนวน 15 ข้อทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7629

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานจำนวน 30 ข้อทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9393

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ช่องทางคือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยไปขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อเก็บข้อมูลจากหัวหน้าด้วยตนเอง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยไปทางไปรษณีย์ถึงผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อเก็บข้อมูลจากหัวหน้างาน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในการรวบรวมข้อมูล

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่เก็บได้ จำนวน 199 ชุดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 199 ชุดและดำเนินการลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. ค่าร้อยละ (percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) ใช้ในการจำแนกและแปรความหมายตัวแปร
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ควบคุมค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล t-test
4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม จำแนกตามตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่มคำนวณโดยใช้สถิติทดสอบ t-test

5. Pearson's product moment correlation coefficient ใช้หาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกัน

6. หาค่าความสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ร่วมโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์หาอิทธิพลของค่านิยมในการทำงาน คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงาน

การทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05